

Besvarelse af 10-dages forespørgsel vedr. socialpsykiatri i Aarhus Kommune

9. august 2022
Side 1 af 9

Sociale Forhold og Beskæftigelse (MSB) har modtaget en 10-dages forespørgsel fra byrådsmedlem Katrine Vinther Nielsen (EL). Henvendelsen indeholder en række spørgsmål, der er gengivet nedenfor. Mens hovedparten af spørgsmålene er besvaret enkeltvist, er nogle spørgsmål, hvor det er vurderet mest hensigtsmæssigt, besvaret samlet. Efter hvert spørgsmål eller samling af spørgsmål fremgår MSBs besvarelse.

Spørgsmål:

"Er der lavet undersøgelser i samarbejde mellem behandlingspsykiatrien i Region Midtjylland og socialpsykiatrien i Aarhus Kommune med henblik på at vurdere det samlede tilbud til hhv. børn/unge/voksne ramt af psykisk sygdom/mistrivsel?"

Besvarelse

Der er gennemført og gennemføres løbende undersøgelser og analyser af indsatsen til børn, unge og voksne i psykisk mistrivsel og med psykisk sygdom i Aarhus Kommune såvel som regionalt og nationalt.

Undersøgelser og analyser varierer i omfang og fokus, og ofte har de et afgrænset fokus på en særlig målgruppe, et konkret område eller en problemstilling. Der findes således ikke én samlet undersøgelse vedrørende Aarhusborgere, der dækker alle aspekter af det, der spørges til.

Der spørges til, om en række områder og spørgsmål er undersøgt. I besvarelsen svares der på, om de efterspurgte undersøgelser eksisterer og der henvises i givet fald til disse. Af hensyn til besvarelsens omfang gennemgås resultaterne af disse undersøgelser kun i begrænset omfang.

Nedenfor følger nogle konkrete eksempler på eksisterende eller kommende undersøgelser.

Aktuelt har magistratsafdelingerne Sociale Forhold og Beskæftigelse og Børn og Unge i fællesskab oprettet en *Temagruppe for børn, unge og psykiatri* med fokus på stigningen i antallet af børn og unge i mistrivsel, med psykiske udfordringer, selvskadende adfærd og symptomer på psykisk lidelse. Formålet er at afdække mulighederne for at udvikle samarbejdet om nye sammenhængende indsatser til børn og unge i mistrivsel og med psykiske udfordringer. Temagruppen er aktuelt ved at tilrettelægge, hvordan afdækningen skal ske, herunder hvordan inddragelsen af relevante parter sikres. Afdækningen forventes at blive præsenteret i sommeren 2023.

Der er aktuelt en *evaluering af Psykiatriens Hus*, som er et fælles kommunalt og regionalt tilbud til borgere med psykiske sårbarhed og psykisk sygdom,

Sociale Forhold og Beskæftigelse

Fagligt sekretariat
Aarhus Kommune

FAS Politik og Ledelse

Jægergården, Værkmestergade
15 B
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 41 85 67 16

Direkte e-mail:
ekre@aarhus.dk

Sag: EMN-2022-505795
Sagsbehandler:
Kristian Erland Eskildsen
Mette Schmidt Laursen

undervejs. Evalueringen har særligt fokus på bruger- og pårørendeperspektivet, og forventes færdig i efteråret 2022.

9. august 2022
Side 2 af 9

Analyse af bredere børnefællesskaber, som byrådet igangsatte i forbindelse med budgetforhandlingerne for 2022, er også et eksempel på en analyse, som giver data, viden og nye løsningsmuligheder til at skabe bedre trivsel for alle børn og unge.

Foranlediget af Psykiatri- og Socialudvalget i Region Midtjylland blev der i 2019 lavet en *Analyse af genindlæggelser i psykiatrien og tværsektorielt samarbejde* med fokus på at udarbejde anbefalinger til hvilke typer af hyppige og gentagne akutte indlæggelser der kan reduceres, hvis region, kommune og almen praksis arbejder bedre sammen samt hvordan det tværsektorielle samarbejde kan understøttes.

På nationalt niveau har Sundhedsstyrelsen og Socialstyrelsen i januar 2022 i samarbejde udgivet *Fagligt oplæg til en 10-årsplan for bedre mental sundhed og en styrket indsats til mennesker med psykiske lidelser*.

Det faglige oplæg indeholder både en belysning af det samlede udfordringsbillede i forhold til mental sundhed og indsatsen til mennesker med psykiske lidelser samt en afdækning i forhold til sygdomsbyrde, kapacitet og kvalitet i både praksissektor, kommuner og på sygehuse. Oplægget indeholder også de mest centrale, overordnede udfordringer og muligheder i forhold til mental sundhedsfremme og den samlede indsats til mennesker med psykiske lidelser og opstiller forslag til mål for de næste 10 år, samt hvordan området langsigtet kan opbygges. Herudover beskrives centrale forudsætninger for et succesfuldt fagligt løft, forslag til prioritering i den første del af 10-årsplanen, samt hvordan der følges op på planen samt udvalgte temaer og de væsentligste udfordringer hertil samt anbefalinger inden for de enkelte temaer.

Spørgsmål:

"Hvis ja – er det så udarbejdet med inddragelse af pårørende, brugere, medarbejdere og ledelse? Er undersøgelsens design udformet med inddragelse af fagfolk?"

Besvarelse

Når Sociale Forhold og Beskæftigelse udarbejder undersøgelser, analyser eller lignende udvælges design med henblik på at sikre den bedste måde at undersøge og afdække det pågældende spørgsmål. Dette indebærer, at pårørende, borgere, medarbejdere, ledelse og øvrige relevante fagfolk inddrages i det omfang, det er relevant.

Tilsvarende involverer Børn og Unge også fagfolk og relevante borgere i udarbejdelse af analyser og udviklingsarbejde, som analysen af bredere børnefællesskaber er et eksempel på.

9. august 2022
Side 3 af 9

Sociale Forhold og Beskæftigelse spørger løbende borgere, om de er tilfredse med samarbejdet med kommunen. Et konkret eksempel er borgertilfredshedsundersøgelser, som gennemføres i et systematisk rul over en tre-årig periode. Her undersøges borgernes tilfredshed med hhv. udfører (botilbud, bofællesskaber og bostøtte i eget hjem) og myndighed (visitation).

Konceptet for tilfredshedsundersøgelserne består af et kort spørgeskema om borgernes oplevede tilfredshed og udvikling. Både ledelse, medarbejdere og borgere inddrages i udarbejdelsen af spørgeskemaet.

Jf. besvarelsen af ovenstående spørgsmål vil inddragelse af relevante parter og aktører også være en integreret del af den afdækning, som temagruppen for børn, unge og psykiatri skal gennemføre.

Spørgsmål:

"Hvis ja - er der lavet en vurdering af samarbejdet mellem de praktiserende læger, region og kommunen?"

Besvarelse

Organiseringen af det tværsektorielle samarbejde i Aarhus på sundhedsområdet mellem de praktiserende læger, region og kommune er forankret i en række mødefora under Sundhedsaftalen. Her drøftes, vurderes, analyseres og justeres det tværsektorielle samarbejde løbende.

Samarbejdet mellem de praktiserende læger, region og kommune belyses bl.a. i det faglige oplæg til en 10-årsplan for bedre mental sundhed og en styrket indsats til mennesker med psykiske lidelser. Her beskrives udfordringer og hvordan samarbejdet kan styrkes.

Spørgsmål:

"Har undersøgelsen vist om de unge og voksne i dag får tilstrækkeligt hjælp? Fx står bevillingen mål med støttebehovet?"

Besvarelse

Borgere med behov for socialpsykiatrisk støtte bevilliges de indsatser, de har krav på, i henhold til serviceloven.

Sociale Forhold og Beskæftigelse oplever en stigende efterspørgsel på socialpsykiatriske indsatser, der stiller nye krav til såvel økonomisk prioritering af området, som udviklingen af den faglige indsats. Derfor arbejder Sociale Forhold og Beskæftigelse løbende med at udvikle og tilpasse sine tilbud og kapacitet, hvor der også er et fokus på at tilbyde lettilgængelige, forebyggende indsatser.

Tilsvarende oplever Børn og Unge et stort pres på PPR-området, som ses ved blandt andet en stigning i det samlede antal indstillinger til pædagogisk-psykologisk vurdering, mens antallet af børn i specialtilbud også er steget.

9. august 2022
Side 4 af 9

I Sociale Forhold og Beskæftigelse kan vi spejle os i de tendenser, som fremhæves i det faglige oplæg til en 10-årsplan for bedre mental sundhed og en styrket indsats til mennesker med psykiske lidelser.

Det faglige oplæg beskriver bl.a., at der igennem de senere år er sket en betydelig stigning i antallet af mennesker med psykiske lidelser, der har behov for indsatser i kommunalt regi. Det faglige oplæg beskriver ligeledes, at mange mennesker med psykiske lidelser også har andre problemer ud over den psykiske lidelse (fx misbrug), som gør, at de har behov for flere, samtidige kommunale indsatser.

Udviklingen i antallet af borgere med behov for socialpsykiatrisk støtte, og den stigende kompleksitet hos mange af disse borgere, udfordrer kommunerne på tværs af landet. Det gælder i høj grad også i Aarhus.

Sociale Forhold og Beskæftigelse oplever det som en stor udfordring, at de statslige midler til at etablere og udvikle nye indsatser og tilbud på det samlede psykiatriområde ikke er fulgt med demografien og udviklingen i borgernes behov. Der er derfor stort behov for en 10-årsplan for psykiatrien og en samtidig økonomisk opprioritering fra staten med henblik på, at kommunerne kan imødekomme borgernes behov.

Det faglige oplæg til 10-årsplanen for psykiatrien peger på, at det er nødvendigt med et gradvist, strategisk og langsigtet kapacitetsløft af det samlede psykiatriområde for at imødekomme behovet for indsatser og behandling. Samtidig peges der på, at det er nødvendigt at arbejde målrettet med rekruttering, fastholdelse og kompetenceudvikling på tværs af faggrupper mhp. at styrke kvaliteten i indsatserne.

Spørgsmål:

"Har undersøgelsen vist et overblik over, hvilken samlet hjælp de unge og voksne i mistrivsel tilbydes – også uden for kommunen?"

Besvarelse

Frivilligcenter Aarhus og Aarhus Kommune samarbejder om Socialkompasset, som er en portal, der samler byens frivillige, sociale og sundhedsrettede tilbud fra foreninger og kommunen ét sted. Her kan man finde et overblik over aktiviteter og tilbud for bl.a. børn, unge og voksne med psykisk sårbarhed. Herudover er der også Tilbudsportalen, hvor alle sociale tilbud er samlet.

Som et led i arbejdet i temagruppen for børn, unge og psykiatri er der udarbejdet en kortlægning af indsatser til børn og unge i mistrivsel og med psykiske udfordringer. Kortlægningen giver et overblik over de indsatser til børn

og unge i mistriksel og med psykiske udfordringer, som Aarhus Kommune enten selv driver eller eksterne tilbud, som vi samarbejder med.

9. august 2022
Side 5 af 9

Spørgsmål:

"Har undersøgelsen vist en vurdering af, hvordan samarbejdet mellem borger, myndighed og udfører fungerer?"

Besvarelse

Sociale Forhold og Beskæftigelse har fokus på at sikre et godt, velfungerende samarbejde borger, myndighed og udfører imellem, og der er et løbende fokus på at styrke samarbejdet på både et overordnet niveau og for den enkelte borger. På voksenområdet er der eksempelvis udviklet en samarbejdsmodel, som aktuelt er under revision.

Med borgertilfredshedsundersøgelserne undersøges både borgernes tilfredshed med udfører og myndighed.

Spørgsmål:

"Har undersøgelsen vist hvor og hvordan samarbejdet mellem region og kommune kan optimeres?"

Besvarelse

Samarbejdet mellem region og kommune om børn, unge og voksne i psykisk mistriksel og med psykisk sygdom drøftes i en række faste mødefora, hvor der også løbende igangsættes prøvehandlinger og laves konkrete aftaler om, hvordan samarbejdet kan forbedres til gavn for borgerne.

I samarbejdet mellem Region Midtjylland og Sociale Forhold og Beskæftigelse udarbejdes der 4-årige samarbejdsaftaler, som indeholder målsætninger og indsatser for udvalgte fokusområder i samarbejdsfladen mellem region og kommune for den pågældende periode. I den kommende aftale, som aktuelt er under udarbejdelse, arbejdes der aktuelt med et fokus på bl.a. forebyggelse af psykisk mistriksel blandt børn og unge, forebyggelse og behandling af selvskadende adfærd samt borgere med komplekse sygdomsproblematikker, da dette er nogle af de områder, hvor der opleves et behov for at optimere samarbejdet mellem kommune og region.

Spørgsmål:

Hvis nej (læs: nej til at der ikke er lavet undersøgelser i samarbejde mellem behandlingspsykiatrien i Region Midtjylland og socialpsykiatrien i Aarhus Kommune med henblik på at vurdere det samlede tilbud til hhv. børn/unge/voksne ramt af psykisk sygdom/mistriksel), kunne en sådan undersøgelse så udarbejdes med følgende krav:

- Kunne undersøgelsens design udformes i samarbejde med fagfolk?
- Kunne undersøgelsen forholde sig til sundhedsaftalen?

Og kunne følgende processuelle krav stilles:

- Gennemsigtighed *ift. hvem, der interviewes (det manglede konkret i "Bredere børnefællesskaber")*
- Ansættelsesmæssig sikkerhed for medarbejder, der udtaler sig (således at alle problemer kommer frem)
- Analyse af udfordringerne (som i "Bredere børnefællesskaber")
- Præsentation af løsninger til høring (som i "Bredere børnefællesskaber")
- Afdækning af samarbejde med regionen"

9. august 2022

Side 6 af 9

Besvarelse

Hvis der i både region og kommune er ønske om og opbakning til at lave en samlet undersøgelse mellem Region Midtjylland og Aarhus Kommune med henblik på at vurdere det samlede tilbud til børn, unge og voksne i psykisk mistro og med psykisk sygdom, vil et undersøgelsesdesign med fordel kunne udarbejdes med involvering af relevante fagfolk. En undersøgelse af det samlede tilbud vil med fordel også kunne involvere andre samarbejdspartnere og aktører, herunder almen praksis og civilsamfund for at få et samlet billede af indsatsen.

Hvis der udarbejdes en undersøgelse af indsatsen for børn, unge og voksne i psykisk mistro og med psykisk sygdom i Aarhus Kommune vil det være oplagt at vurdere undersøgelsen i forhold til de relevante overordnede rammer for indsatsen og samarbejdet – både kommunale, regionale og nationale, herunder også sundhedsaftalen.

I en sådan undersøgelse vil det være en selvfølge at sikre gennemsigtighed i forhold til tilvejebringelsen af datagrundlaget og at interviews og øvrige dataindsamling gennemføres etisk og ansættelsesmæssigt forsvarligt. Både en analyse af udfordringer, afdækning af samarbejdet mellem region, kommune og øvrige relevante samarbejdspartnere samt præsentation af løsninger vil være relevant at medtage i en sådan undersøgelse.

I forhold til bemærkningen om manglende gennemsigtighed omkring interviewpersoner i analysen af bredere børnefællesskaber, vil Børn og Unge gerne henvise til analysens bilag 6 (metodebilag). Her redegøres for de metodiske valg og analysens datagrundlag.

Supplerende spørgsmål

Henvendelsen indeholder foruden ovenstående spørgsmål også fem supplerende spørgsmål, som er gengivet og besvaret nedenfor.

Supplerende spørgsmål 1 og 2:

"Hvor mange bliver sendt hjem efter en henvisning uden tilstrækkeligt tilbud eller med henvisning til, at det er patientens habituelle tilstand?"

"Hvor ofte sker der på denne baggrund genindlæggelse, ny henvisning eller henvendelse?"

9. august 2022
Side 7 af 9

Besvarelse

Spørgsmålene vedrører den regionale indsats. Sociale Forhold og Beskæftigelse har ikke data for, hvor mange borgere der henvises, uden at der er et tilstrækkeligt tilbud eller som sendes hjem med henvisning til, at det er patientens habituelle tilstand.

Sociale Forhold og Beskæftigelse har ikke data for henvisninger, indlæggelser, udskrivinger og genindlæggelser i regionspsykiatrien.

Spørgsmål 3:

"Hvad sker der efter en person har fået udredning eller udskriving?"

Besvarelse

Der kan ikke svares entydigt på spørgsmålet. Et forløb omkring udredning kan være langvarigt, og vil indeholde både samtaler og undersøgelser, og forløbet efterfølgende vil afhænge af den enkeltes diagnose og behov for behandling og social støtte. Forløbet efter en udskrivelse fra en psykiatrisk afdeling vil tilsvarende være afhængig af den enkeltes situation, forløb, diagnose og indlæggelse.

I det følgende beskrives et eksempel på en sagsgang mellem børnepsykiatrien og kommunen.

Børneområdet i Aarhus Kommune samarbejder med Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling (BUA), som hører under Region Midtjylland. Hvis eksempelvis en skole har en elev med psykiske udfordringer, så kan PPR vælge at henvise til en udredning ved BUA (henvisning til udredningen kan også ske via egen læge).

Når BUA i samarbejde med barnet og dets familie har lavet udredningen og stillet en diagnose, vil de ofte snakke med familien om, hvad de kan tilbyde den unge, eller komme med forslag til, hvilke tilbud der kan være i kommunalt regi. Der vil i den forbindelse blive sendt en skriftlig overlevering (epikrise) af lægefaglige oplysninger til Familiecentret, enten ved udskrivelse eller ved anden afslutning af et behandlingsforløb. Kommunen vil herefter oprette en sag og tage kontakt til familien. En rådgiver vil herefter i dialog med familien undersøge, hvad der kan være behov for (udover det/de tilbud, som tilbydes i regionalt regi eller via PPR).

Spørgsmål 4:

"Hvor mange bliver afvist i psykiatrien i Aarhus både kommunalt og regionalt? - og hvad sker der herefter - hvilket ansvar har henholdsvis kommunen og regionen?"

Besvarelse

Sociale Forhold og Beskæftigelse har ikke data tilgængelig for afvisninger i hverken socialpsykiatrien eller regionspsykiatrien.

9. august 2022
Side 8 af 9

Børn og Unge har ikke konkrete data for, hvor mange af de børn og unge, som henvises fra Børn og Unge til BUA, der afvises. Børn og Unges oplevelse af samarbejdet med BUA er dog, at der er en god fælles forståelse mellem PPR-medarbejdere, Børn og Unge-læger m.fl. og BUA om, hvilke børn og unge, der forventes at BUA vil foretage udredninger på. På den baggrund er oplevelsen ikke, at der sker mange afvisninger af børn og unge, som henvises fra Børn og Unge til BUA.

Mens regionen har behandlingsansvaret i henhold til sundhedsloven, er kommunens opgave at levere sociale indsatser i henhold til serviceloven. Visitation af ydelser efter Serviceloven sker ud fra en konkret og individuel vurdering. Borgere tildeles den nødvendige støtte, hvis de vurderes at være indenfor målgruppen.

I Aarhus Kommune er der også en række kommunale sociale indsatser, som er lettilgængelige og som ikke kræver forudgående visitation. Nedenfor følger nogle konkrete eksempler på det.

I Åben Fleksibel Rådgivning - Sdr. Allé tilbydes forebyggende indsatser til voksne borgere med en baggrund i psykisk sårbarhed, handicap eller andre sociale udfordringer. Tilbuddet er et selvvisiterende tilbud, og har derfor ingen lange ventetider.

Også i Psykiatriens Hus, som er et tværsektorielt samarbejde mellem region og kommune, er der en række lettilgængelige, selvvisiterende indsatser til borgere med psykisk sårbarhed og psykisk sygdom.

I Aarhus Kommune tilbydes unge mellem 15 og 27 år med psykiske problemer fem gratis samtaler hos en psykolog, og det samme tilbud gælder for børn og unge under 15 år.

Der er også en række muligheder for akut hjælp. Der er eksempelvis Socialvagten, som tilbyder rådgivning til alle borgere, der har brug for akut hjælp, råd og vejledning. Socialvagten har åbent alle dage kl. 16-24, og det er muligt at være anonym. Ligeledes giver Udrykningsteamet omsorg, råd og vejledning til borgere, der har brug for akut hjælp, når øvrige tilbud i Aarhus Kommune er lukket. Tilbuddet er åbent fra kl. 16-07.

Spørgsmål 5:

"Hvor lang ventetid er der på hjælp til unge og voksne i mistrivsel eller tilknytning til psykiatrien?"

Besvarelse

For unge og voksne i mistrivsel, som er visiteret til og venter på et kommunalt tilbud, bestræber Sociale Forhold og Beskæftigelse sig på at minimere eventuel ventetid så hurtigt som muligt under hensyntagen til borgerens konkrete behov og situation. Eventuel ventetid til kommunale indsatser afhænger af de enkelte indsatser samt borgers funktionsniveau og støttebehov. Der foreligger ikke aktuelt en samlet opgørelse over ventetid på hjælp til unge og voksne i mistrivsel.

Jævnfør besvarelsen af ovenstående spørgsmål, vil mange unge og voksne i mistrivsel kunne modtage støtte via de åbne, lettilgængelige og selvvisiterende sociale indsatser, som Sociale Forhold og Beskæftigelse tilbyder.

Sociale Forhold og Beskæftigelse har ikke data for ventetid på tilbud i regionspsykiatrien.

9. august 2022
Side 9 af 9